

Protokoll - TF-møte 14.08-2025 klokken 10.00

TF-møte på Scandic Hotel i Karasjok.

Til stedet ved møtets begynnelse:

Kjell Olav Guttorm, Oskar Trosten. Torild Tueeng, Berit Anni Grenserud
Somy, Ellen Kristina Saba, Dan Vidar Rasmus, Olaf Trosten, Rune Aslaksen,
Tone Merete Haugli Sara.

Fra administrasjonen:

Benn Larsen

Saksliste.

Sak 036/2025	Godkjenning av innkalling
Sak 037/2025	Godkjenning av saksliste
Sak 038/2025	Valg av to møtedeltakere til å underskrive protokollen
Sak 039/2025	Orientering fra ledelse og administrasjon
Sak 040/2025	Godkjenning av møteprotokoll fra TF-møte 31.07.2025
Sak 041/2025	Saksliste til Fellesmøte den 30. August 2025.
Sak 042/2025	Krav til myndighetene om at åpne oppdrettsanlegg i sjøen skal lukkes.
Sak 043/2025	- Bruk av fiskefelle i Tanavassdraget. Anmodning om konsultasjoner med miljødirektoratet etter samelovens §4-2.

Karasjok/Tana 06.08.2025

Kjell Olav Guttorm (s)
TF-leder

Benn Larsen
Kst.dir/dagl.leder TF

Saksbehandling

Sak 036/2025 Godkjenning av innkalling

Vedtak: Enstemmig godkjent.

Sak 037/2025 Godkjenning av saksliste

Vedtak: Enstemmig godkjent

Sak 038/2025 Valg av to møtedeltakere til å underskrive Protokollen.

Forslag: Berit Anni Grenserud Somby og Rune Aslaksen

Vedtak: Enstemmig godkjent.

Sak 039/2025 Orientering fra ledelse og administrasjon

TF-leder orienterte om status i saken med utlysninga av direktør.

Administrativ leder orienterte om drifta av TF siden forrige møte, blant annet annet drift av fella i Masjok, regnskapet for 2024 er til revisjon.

Sak 040/2025 Godkjenning av møteprotokoll fra TF-møte 31.07.2025

Merknader: Ingen merknader fremkommet.

Vedtak: Protokollen enstemmig vedtatt

Sak 041/2025 Saksliste til Fellesmøte den 30. August 2025.

Saksliste - Fellesmøte den 30.08.2025 på Tana Miljøbygg Møtestart klokken 12.00-Registrering fra klokken 11.00

- Sak 1 Åpning av TF-nestleder Rune Aslaksen
- Sak 2 Konstituering
- Sak 2.1 Valg av møteledelse
- Sak 2.2 Godkjenning og registrering av fremmøtte laksebreveiere og fullmakter.
Antall laksebreveiere med stemmerett
Antall møtedeltakere med fullmakter
- Sak 2.3 Godkjenning av møteinnkallingen
- Sak 2.4 Godkjenning av saksliste
- Sak 2.5 Valg av tellekorps
- Sak 2.6 Valg av 2 møtedeltakere til å underskrive protokollen
- Sak 3 Høring forslag til endring av Tanaforskriften

- Sak 4 Avslutning

Saksbehandling:

Administrativ leder redegjør for hva som skjer i forkant av de konflikter som oppstår etter Fellesmøte i Sirma 28.10.2023 og ut over året 2024 og frem til dags dato.

De viktigste styringsverktøy en organisasjon har, er vedtekter og retningslinjer. Det holder ikke at enkeltpersoner innad i TF begynner å styre etter egne vedtekter og retningslinjer. De vedtekter som TF har, gjelder for alle inntil de eventuelt er endret. Dette må i så fall skje etter de regler som er laget for å endre vedtekter og retningslinjer.

Der er kommunikasjon mellom administrativ leder og TF leder som begynner allerede før Fellesmøtet i Sirma og før formelle vedtak og konstituering av nytt TF var gjennomført.

Viktig og essensiell informasjon fra administrativ leder og påtroppende TF leder tilflyter ikke alle TF-medlemmer. Det ble avholdt møter uten at blant annet laksebreveierne i TF var innkalt.

Videre starter administrativ leder et arbeid for å overta styringa av TF. Dette skjer blant annet med bestilling av juridiske betenkninger som ikke var forankret i TF.

KLD sender ut brev til TF som medfører at enkelte laksebreveiere oppnevner seg selv til å handle på vegne av TF. Blant annet begynner de å sende varslinger til ulike leverandører til TF.

Et resultat her var at Enter Revisjon sa opp sitt kundeforhold med TF i september 2024 før de hadde avsluttet oppdraget med å revidere regnskapet for 2023. TF hadde her allerede betalt en akontofaktura for den jobben

Forut for behandling av denne saken, var der kunngjort muligheter for både garn- og stangfiskere til å komme med egne forslag til forskriftsendringa. Innen fristen var der kommet et forslag fra laksebreveiere

TilleggsforslagInnspill fra laksebreveiere oversendes Fellesmøte til behandling

Fra laksebreveiere
Til Tanavassdragets fiskeforvaltning

Innspill til høringssvar - Revidering av Tanaforskriften

Det er med blandete følelser vi leser høringsnotatet til Klima og miljødepartementet (KLD) hvor de foreslår å endre Tanaforskriften.

I begrunnelsen for forslaget til endringene, påstår KLD at Tanavassdragets Fiskeforvaltning (TF) har hatt en tilknytning til offentlig fiskeforvaltning.

Hvordan KLD har kunnet betrakte TF som et offentlig organ tilknyttet Staten, ser vi på som både underlig og merkverdig. Spørsmålet er her om forskriftsendringen medfører at eierskapet av TF blir overført fra det offentlige til private??

Andre organer som for eksempel Sametinget deler ikke KLD sin oppfatning av at TF er et offentlig organ. Dette begrunnet Sametinget i konsultasjoner som ble gjennomført i forkant av utarbeidelsen av Tanaforskriften hvor blant annet klagebehandling av TF sine vedtak ble skulle løses.

Hadde TF vært et offentlig organ ville Miljødirektoratet eller Statsforvalteren vært klageinstans for TF sine vedtak. Resultatet er at ingen av de statlige organene er klageorgan,

bortsett fra innsynsbegjæring i TF sine dokumenter hvor Statsforvalteren er klageorgan. Alle andre klagesaker skulle fremmes i jordskifteretten. Dette er et av de sikreste holdepunkter for at TF ikke var et offentlig organ.

Laksebreveiere deler heller ikke KLD sitt syn på at TF har vært et offentlig organ. Det er bare Laksebreveiere som har økonomiske interesser i TF.

I forarbeidene til Tanaforskriften defineres det at TF skal være lokal- og rettighetsbasert. Staten har ingen fiskerettigheter i Tanavassdraget og kan dermed ikke inneha et eierskap i TF.

KLD skriver videre at TF har hatt både privatrettslige og offentligrettslige oppgaver. En sammenligning av oppgaver TF har med Alta Laksefiskeri Interessentskap (ALI), viser at oppgavene i all hovedsak er like. Begge forvalter fisket, fiskeretten, overvåking av fiskebestandene, økonomien og har oppsynstjeneste.

KLD har med høringsnotatet vist manglende rolleforståelse som kan forklares gjennom KLD sin innblanding i valgene av TF medlemmer som ble gjort på Fellesmøter gjort høsten 2023 og våren 2024. Kongeriket Norge har et megastort demokratisk problem om departementene skal forsøke å påvirke valg av styremedlemmer i private organer. Fremgangsmåten til KLD her burde regjeringens kontrollorganer undersøke nærmere og verifisere om dette er oppgaver departementene skal drive med.

Laksebreveiere ser ikke samme behov for å endre Tanaforskriften slik KLD har. KLD beskriver behov for endring av Tanaforskriften etter valget høsten 2023. Dersom KLD hadde fulgt egne retningslinjer (jfr. Epost svar den 10.11.2023) og ikke blandet seg inn i dette valget, ville det ikke vært grunnlag for tvil i Tanaforskriften hvordan sammensetning av TF styret skulle være. Det har heller ikke vært tvil om hvordan valgene skulle gjennomføres på Fellesmøte eller hvem som skulle lede Fellesmøte. Det fremgår av Tanaforskriftens §8, første avsnitt, siste setning. TF har utarbeidet og vedtatt egne vedtekter som utfyller der Tanaforskriften mangler bestemmelser.

Dette fungerte godt inntil at KLD, tidligere TF leder og tidligere TF direktør valgte å tilsidesette både TF-styret, Tanaforskriften og TF sine vedtekter. Dette skapte kaos og undergravet TF-leder og TF sin posisjon som lokalt forvaltningsorgan av Tanavassdraget. Samarbeidet mellom TF og KLD har delvis vært krevende og toppet seg da KLD hevdet at TF styret ikke hadde vedtakskompetanse i brev til TF den 13.8.2024. Laksebreveiere har etterlyst hjemmelen KLD brukte til dette vedtaket uten at KLD kunne vise til denne hjemmelen.

KLD har derimot skrevet til noen av klagerne på TF sin sammensetning 7.6.24
«I e-post 8. mai presiserte vi videre at dette ikke betyr at departementet går inn og opphever valgresultatet. Ingen av de nevnte regelverkene hjemler noen slik umiddelbar effekt».

KLD skriver her at det ikke finnes hjemler til å oppheve valg av TF medlemmer, men gjør dette likevel 13.8.24 når KLD skriver:

«Departementet ønsker å presisere at vi ikke anser TF som lovlig sammensatt, slik det fremstår i dag. Tanaforskriftens krav er ikke fulgt, og TF har således ikke vedtakskompetanse, utover det som er helt nødvendig for den daglige driften, frem til fiskeforvaltningen er gyldig sammensatt iht. forskriften.»

Hele brevet KLD sender 13.8.24, viser et desperat KLD som ikke har oppnådd å endre TF sin sammensetning i tråd med KLD og tidligere direktørs ønsker.

Med brevet offentliggjør KLD at det vil bli foreslått å endre Tanaforskriften. Etter den turbulente tiden hvor KLD har hatt en meget aktiv rolle vil KLD endre Tanaforskriften, noe som TF mener ikke kan ses på annen måte enn maktarroganse ovenfor et privat organ som KLD ikke har styringsrett på.

Til endringen av Tanaforskriften

§ 1. Formål

Laksebreveiere er av den oppfatning at TF er et privat rettighetsbasert forvaltningsorgan. For å underbygge dette bør det framkomme i formålsparagrafen.

Laksebreveiere sitt forslag til §1:

Formålet med denne forskriften er å etablere lokal **rettighetsbasert** forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget gjennom Tanavassdragets fiskeforvaltning, og å legge til rette for en bærekraftig forvaltning av fiskebestandene i Tana som naturgrunnlag for bosetting og for samisk språk og kultur.

Forskriften skal ivareta de fiskeberettigedes særskilte rettigheter jf. § 3, lokalbefolkningens rett til stangfiske jf. § 4 og andres adgang til fiske jf. § 5.

Laksebreveiere har ingen kommentarer til §3, §4, §5 og §6

Til § 7. Tanavassdragets fiskeforvaltnings styre

Laksebreveiere i Fellesmøte har i flere omganger vedtatt at de ikke ønsker å endre på valgreglene som Fellesmøte har vedtatt og beskrevet i «regler for Fellesmøte».

Laksebreveiere har med dette uttalt at valgreglene ikke skal endres. Det vil nødvendigvis være noe som taper valg uansett valgregler.

Laksebreveiere er motstander av åremål for styremedlemmer. Det finnes ingen gode grunner for at et ønsket styremedlem ikke kan sitte som styremedlem fordi KLD ønsker at dem må byttes ut uten noen saklig begrunnelse. Det er kun de som velger styremedlemmer som skal ha myndighet til å avgjøre når et styremedlem skal byttes ut.

Laksebreveiere er motstander av at et privat foretak som TF er skal være begrenset i hvem av Laksebreveiere skal velges til styret. Laksebreveiere er private rettighetshavere som representerer sin private fiskerett. At de skal begrenses i styrevalg ut over andre private organisasjoner, er uhørt og direkte diskriminerende.

Kommunen kan gjennom kommuneloven være underlagt slike begrensninger som et offentlig organ.

Alternativ 1 med unntak av nest siste setning, er gjeldene valgregler som Laksebreveiere krever videreført.

Valgdetaljer beskrives i «regler for Fellesmøte» som vedtas av Fellesmøte.

Til siste avsnitt, forslag om å skifte ut et styremedlem, så kan ikke dette gjøres av andre organer enn de som har valgt styremedlemmet. Dette er en helt ordinær praksis i andre norske organer eller foreninger. Når et medlem ikke har tilit, skal dette medlemmet kunne skiftes ut. At en kontrollkomite skal godkjenne et skifte er heller ingen vanlig praksis og flytter makt til et kontrollorgan som i praksis ikke er et kontrollorgan lenger, men i stedet et godkjenningsorgan i organisasjonsmodellen vil ligge over det som velger. Det kan umulig være riktig at et kontrollorgan skal blande seg inn i styrevalg.

Siste setning i siste avsnitt fjernes og erstattes med

"Om mer enn 50% av Laksebreveiere krever et skifte av et styremedlem fra Laksebreveiere skal det innkalles til Fellesmøte for å skifte ut dette styremedlemmet.

Dersom mer enn 50% av kommunestyre krever å skifte ut et styremedlem fra kommunen skal kommunestyret sette dette opp som sak på kommende kommunestyremøte.»

Laksebreveiere sitt forslag til §7:

Tanavassdragets Fiskeforvaltning består av et styre på ni medlemmer med personlige stedfortredere.

De fiskeberettigete velger innen utgangen av november i kommunevalgår fem medlemmer med personlige stedfortredere med en funksjonstid på fire år. Minst to medlemmer med personlige stedfortredere skal ha bosted i Tana kommune og minst to medlemmer med personlige stedfortredere skal ha bosted i Karasjok kommune. Valg skjer på Fellesmøte for de fiskeberettigete jfr. § 9. i Tanaforskriften.

Kommunestyrene i Tana og Karasjok velger innen utgangen av november i kommunevalgår, to medlemmer hver med personlige stedfortredere med en funksjonstid på fire år. Valgene skjer blant personer med rett til stangfiske etter § 4, som ikke er fiskeberettiget etter § 3. Begge kjønn skal være representert både blant medlemmer og personlige stedfortredere, jfr. lov om likestilling og forbud mot diskriminering § 28.

Leder og nestleder av styret skal hvert annet år skifte mellom medlemmer fra de fiskeberettigete og medlemmer fra de med stangfiskerett.

Styremedlemmer og personlige stedfortredere, har rett til å tre tilbake eller kan skiftes ut i løpet av funksjonsperioden når det foreligger særlige grunner. Med særlige grunner menes personlige forhold, som sykdom, flytting, sterke familiære hensyn og lignende, eller vesentlig mislighold av vervets oppgaver eller av interessene til rettighetshaverne som har oppnevnt dem.

Om mer enn 50% av Laksebreveiere krever et skifte av et styremedlem fra Laksebreveiere skal det innkalles til Fellesmøte for å skifte ut dette styremedlemmet.

Dersom mer enn 50% av kommunestyre krever å skifte ut et styremedlem fra kommunen skal kommunestyret sette dette opp som sak på kommende kommunestyremøte.

Til § 8. Styrets oppgaver og saksbehandling

Laksebreveiere er enig i at TF-medlemmene omtales som styre. Dette gir en bedre forståelse av hvem TF-medlemmene er. Laksebreveierne er likevel ikke enig med KLD i styrets myndighet.

Laksebreveiere mener at det tilligger styrets mandat og fullmakt å velge regnskapsfører og revisor. Styret skal også vedta budsjett, planer, retningslinjer, instruksjoner og strategier.

Styret er beslutningsdyktig når minst 7 styremedlemmer er tilstede i møtet.

For saker som kreves kvalifisert flertall, så regnes dette ut fra fullt styre som medfører at 6 styremedlemmer må stemme for et vedtak, uavhengig om det kun er 7 styremedlemmer er til stedet. Da endres ikke maktbalansen i vedtaket med at det er fravær av styremedlemmer. De 2 siste avsnittene utgår.

Forslag til §8 fra Laksebreveiere

Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret skal fastsette planer, budsjett, regnskap, fiskekortpriser, strategier, retningslinjer og instruksjoner for virksomheten. Styret iverksetter de undersøkelser som det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver.

Styret velger regnskapsfører og revisor.

Styrelederen skal sørge for at aktuelle saker blir behandlet i styret og at det blir innkalt til styremøter på hensiktsmessig måte og med rimelig frist.

Styret kan treffe vedtak når minst syv styremedlemmer er til stede.

Vedtaket om innskrenking av fiske etter § 13, bruk av inntekter etter § 14 og fastsetting av budsjett krever kvalifisert flertall (2/3) av et fulltallig styret.

Laksebreveiere har ingen kommentarer til §9

Til § 10. Årlig laksemøte for alle med fiskerett

Laksebreveiere er enige om at det bør avholdes laksemøte for å gi informasjon til tanadalens befolkning. Møte bør innkalles og kunngjøres i rimelig god tid. Møtet vil være vanskelig å gjennomføre om møtet skal gjøre vedtak. Da må alle deltakere kunne redegjøre for om de bor i kommunene hvor du vil kunne inneha stemmerett.

Laksebreveiere mener dermed at laksemøte kun er for å gi informasjon om fisket, driften og planer fremover

Laksebreveiere sitt forslag §10

Tanavassdragets fiskeforvaltning skal hvert år etter fiskesesongen, holde et laksemøte for alle med fiskerett i Tanavassdraget. Tanavassdragets fiskeforvaltning skal redegjøre for drift siste år og planer fremover.

Innkalling til laksemøte kunngjøres på egnet måte og i god tid før møtet.

Til § 11. Kontrollkomité

Kontrollkomite er av navnet er komite som kontrollerer. Slik KLD foreslår er komiteen opphevet til å være en generalforsamling som skal godkjenne revisorer, regnskapet, styresammensetning, låneopptak, godtgjørelser og utdeling av overskudd.

Dette er oppgaver som tilligger en generalforsamling og har ingenting med kontrollkomites oppgaver å gjøre. Dersom det er behov for en generalforsamling, kan ikke andre enn Laksebreveiere utgjøre denne funksjonen. Fellesmøte vil være naturlig generalforsamling om dette behovet er til stedet.

Kontrollkomiteen bør bestå av medlemmer fra laksebreveiere og fra Tana og Karasjok kommune.

Det bør ikke være tidsbegrensinger på hvor lenge et medlem skal kunne sitte, men perioden er 4 år.

Laksebreveierne sitt forslag til §11

Tilsyn med styrets virksomhet føres av en kontrollkomité med tre medlemmer.

Laksebreveiere ved Fellesmøte, Tana kommunestyre og Karasjok kommunestyre oppnevner ett medlem hver med personlig stedfortreder. Som medlem og stedfortreder skal hvert organ oppnevne en mann og en kvinne.

Medlemmene og stedfortrederne oppnevnes for inntil fire år av gangen.

Kontrollkomiteen skal:

- a) kontrollere at Tanavassdragets fiskeforvaltning drives i samsvar med Tanaloven, Tanaforskriften og annen relevant lovgivning.
- b) påse at TF vedtar budsjett og regnskap.
- c) Påse at TF har godkjent regnskapsfører og revisor.
- d) Påse at valgene av TF styret blir gjort iht gjeldene forskrift.
- e) Påse at overskudd deles jf. §15
- f) Påser at TF har oppsynstjeneste
- g) Det føres protokoll for møtene i kontrollkomiteen.

Kontrollkomiteen utarbeider årsrapport som sendes TF, Sametinget, Tana- og Karasjok kommune.

Ved misligheter, skal kommunene og Laksebreveiere informeres om funnene. Laksebreveiere informeres gjennom å avholde et Fellesmøte.

Kontrollkomiteens utgifter samt godtgjørelse til medlemmene og stedfortrederne dekkes av det organ som har oppnevnt vedkommende.

Laksebreveiere har ingen kommentarer til §12

Til § 13. Forvaltning av stangfiske

Laksebreveierne sier seg enig i at det er TF som fastsetter fiskekortprisene.

Dette gjelder all fiske på norsk side av vassdraget og av alle fiskearter, ikke bare deler av elva slik KLD foreslår. TF fastsetter i dag fiskekortpriser på norsk side av vassdraget og dette bør ikke endres.

Kortprisen bør ikke bestemmes ut fra andre kriterier enn det styret finner det rimelig.

Laksebreveiere sitt forslag til §13

Med stangfiske menes fiske med stang og håndsnøre fra land og fra båt mot å løse av fiskekort.

Tanavassdragets fiskeforvaltning har ansvar for salg av fiskekort og fastsetter kortpriser i de norsk side av vassdraget for fiske etter alle typer fisk.

Laksebreveiere har ingen kommentarer til §14, §15, §16, §17, §18, §19, §20 og §21

Tilleggsforslag

Innspill fra laksebreveiere oversendes Fellesmøte til behandling

Vedtak:

Det fremlagte forslag til sakliste med tilleggsforslag vedtatt enstemmig.

Sak 042/2025

Krav til myndighetene om at åpne oppdrettsanlegg i sjø Sjø skal lukkes

Saksutredning for å fremme krav om å fjerne de trusler som har ført til at våre bestander av atlantehavslaks desimeres med 1,5% i året fra 1980 til og med 2024.

I innledningen vil jeg henvise til SP artikkel 27 i FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter som beskytter rettighetene til etniske, religiøse eller språklige minoriteter.

Tanavassdragets befolkning er i stor grad ei samisk rettighetsgruppe som er beskyttet av internasjonale avtaler som forplikter Norge til å ta særlig hensyn til disse.

De samiske gruppene har retten til å dyrke sin egen kultur, bekjenne seg til sin egen religion, eller bruke sitt eget språk. Artikkelen er spesielt viktig for urfolks rettigheter, da den anerkjenner deres rett til å bevare og utvikle sin kultur. I norsk rett har artikkel 27 blitt brukt for å fastslå hvordan minoriteters rettigheter, spesielt samers rettigheter skal beskyttes.

Hvor forsvant våre laksebestander?

Statistisk utvikling i laksefisket i Norge fra 1965 til 2025

I følge St.prp.nr 32(2006-2007) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksefjorder og nasjonale laksevasdrag, er der under kap 2.3.

Bestandsstatus for atlantehavslaksen:

- 1965 Samlede bestander av Atlantehavslaks internasjonalt 12 000 tonn
- 1995 Bestandene redusert med 9 000 tonn til 3000 tonn Reduksjon 75% i løpet av 30 år.

VRL sine registreringer av innsiget av laks til norske laksevasdrag

- 1980 Registrert 1 000 000 individer (4500 tonn)
- 2024 Registrert 323 000 individer (1,453 500 tonn) Reduksjon 68%.

Oppdrettsnæring sin vekst:

- 1970 tallet ble de første forsøk på å gjøre laks til husdyr

- 1980 Produsert 8 000 tonn
- 1990 Produsert 151 000 tonn
- 2024 Produsert 1,65 millioner tonn inklusive andre arter, bla regnbueørret
- 2024 55 millioner laks død i merdene, utgjør 275 000 tonn
- Totalt areal for norske oppdrettsmerder utgjør ca 450km². I tillegg kommer tilstøtende arealer med forankring og sikkerhetssoner etc.

Laksevassdrag i Finnmark

- FEFO forvalter i alt 58 vassdrag som er lakseførende
I tillegg har vi de andre store elvene
- Altaelva
- Stabburselva
- Lakselva
- Tanaelva
- Neidenelva

Lakseførende vassdrag i Norge totalt

- Ca 1300 vassdrag totalt
- Til sammen ifølge MDIR huser disse 25% av den nordatlantiske laksestammen

Sjølaksefiskeplasser i Finnmark

- FEFO disponerer 1600 plasser for sjølaksefiske på vegne av befolkninga
- 800 private plasser for sjølaksefiske i tillegg.

Fiskeregler innført i 2021

I 2021 ble det innført totalt forbud mot å fange laks og sjørøye i Tanavassdraget, i Tanafjorden og tilstøtende områder vest og øst for Tanafjorden. Hovedbegrunnelsen for dette forbudet var at bestandene av atlantehavslaks i vassdraget var overbeskattet og måtte beskyttes. En naturlig og selvsagt konsekvens av et fiskeforbud og begrensning av fisketrykk, skal ifølge myndighetene være at bestandene skal ta seg opp igjen eller i det minste at nedgangen flater ut.

Ser vi på resultatene, har vi etter begrenset fiske med Tanaavtalen fra 2017 og 5 år med totalforbud, er resultatene gått fra galt til verre.

Fra å ha en stabil oppgang i 2021-2023, ble oppgangen i 2024 halvert fra ca 17000 laks til 8500 laks. For året 2025 har vi ikke endelige tall før i desember, men sonartellinga i Polmak

pr 30.07.2025 viser 235 storlaks færre og 1300 mellomlaks mer enn for 2024. For den minste gruppa i tellinga, er det umulig å gi et korrekt antall på grunn av at der er også pukkellaks registrert, men totalt i 2024 ble det registrert 3381 diddi.

Mangel på bruk av TK i norsk lakseforvaltning

I henhold til norsk og internasjonalt lovverk og innledninga i Tanaavtalen, skal forvaltningsvedtak bygge på både biovitenskapelig kunnskap og Tradisjonell kunnskap.

Vi må også kunne stå med rak rygg og forsvare TK i situasjoner hvor den kan avvike fra annen erklært riktig vitenskap som har sitt opphav i andre vassdrag enn Tana.

Den biovitenskapelige kunnskapen er meget godt ivaretatt i forvaltninga av Tanavassdraget. Dessverre er ikke dette tilfelle med TK.

TF har de siste 10 stilt krav om at vi får et tilsvarende råd for TK med det samme krav til kompetansenivå og autoritet som OFG. Blant annet har KLD svart at vi gjerne kan opprette et slikt råd på privat basis, men at dette ikke vil ha noen status i forvaltninga.

§ 14.(vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser)

Tiltak etter loven her skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Ved vedtak i medhold av denne loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnet for samisk kultur. Vi kan ikke se at dette er fulgt opp fra forvaltninga.

0 Endret ved [lov 28 mars 2014 nr. 9](#) (ikr. 1 juni 2014 iflg. [res. 28 mars 2014 nr. 371](#)).

Tanavassdraget som produsent og leverandør av laks til sjølaksefiskere

Siden tidenes morgen, har Tanavassdraget produsert laksebestander som har blitt fanget helt ned til Nordland fylke. Dette er rett og slett en gave til alle som i generasjoner har hatt nytte av å fiske etter laks langs kysten og våre fjorder i nord.

Kola Arctic prosjektet ble satt i gang i 2011 for ved hjelp av genanalyser fra skjellprøver, kartlegge hvor fangstene til den enkelte laksefisker hadde sitt opphav.

Sjølaksefiskere fisker på blandete bestander fra bortimot alle vassdrag i Finnmark. Det er derfor helt nødvendig for ei fornuftig forvaltning å vite hvor den laksen som fanges har sitt opphav slik at forvaltningsvedtak treffer på en måte som tjener laksebestandene og de som skal beskatte bestandene.

Kartlegginga viste at opp til 5% av laksefangstene langs kysten og i fjorden, hadde sitt opphav i Tanavassdraget.

Laksebestandene sine beiteområder og næringsgrunnlag må lovbeskyttes.

På samme måte som reindrifta har lovbeskyttet sine beiteområder, må våre myndigheter nå sikre laksen sine beiteområder slik at den ikke utsettes for beskatning av fiskere i perioden hvor den er fredet. I særlig grad gjelder det di periodiske nedfiskingene av loddebestanden, en sentral matressurs for laksen når den befinner seg i havet.

Myndighetene må også forvalte våre maritime ressurser og økosystem på en slik måte at laksen sammen med andre arter sikres grunnlag for å kunne reprodusere egen art. Dette er helt nødvendig for at ikke våre bestander av atlantehavslaks skal bli overlatt til tilfeldigheter slik det i stor grad oppleves nå.

Laksefiskets og laksefiskekulturen sin betydning for samisk språk og kultur og samfunnsliv

Laksefisket, muligens en av de eldste kjente samiske næringsformene. Laksefiskekulturen har hatt en stor betydning for utvikling av det samiske språk. I det samiske språk, er der mange ord og uttrykk som definerer og beskriver både natur og de arter som er naturlige deler av Tanavassdragets økosystem. Dette aspektet er viktig for at vi snarlig må anledning til å begynne å praktisere den elvesamiske kulturen i form av reell utøvelse av fiske etter laks.

I dag er det først og fremst befolkning langs Tanavassdraget på begge sider av elva som bærer byrdene med at elva er fredet for fiske.

Tradisjonell samisk laksefiskekultur i ferd med å bli utradert

I året 2025, etter det 5. året på rad med totalforbud mot å fange laks i Tanavassdraget og i Tanafjorden, er det store problemer med å vedlikeholde både redskaper og kunnskap om laksefisket. Vi er der at vi nå ikke lenger vil akseptere at vi er i ferd med å bli fratatt det som er selve bærebjelken i den elvesamiske- og for så vidt den sjøsamiske kulturen, nemlig fiske etter atlantehavslaks.

TF vil ikke og kan ikke lenger akseptere at de som har de største rettighetene til det tradisjonelle fisket etter laks, skal måtte sitte på land og se på at verdier for millioner blir skuslet bort av de som sitter med ansvar for forvaltninga av norske lakseressurser mens oppdretterne fyller sine bankkonti.

Tiltak fra ulike Miljøministre med ansvar for lakseforvaltning som i årtier har vært iverksatt, er stort sett feilslått. Dersom de hadde vært vellykket, er det naturlig å konkludere med at laksebestandene ville vært intakt og slik er det ikke.

Fang og slipp eller Catch and release fiske

I tradisjonell samisk naturforvaltning er overfiske og lek med fisk fremmedord. Befolkninga langs vassdraget hadde sine tradisjoner og rutiner for å registrere hvor naturen hadde grenser for sin bæreevne.

For fisket sin del, var regelen at man fisket for å skaffe mat til livsopphold. Dersom ikke det var noe behov, lot man fisken leve sitt liv i både elv og vann.

Med økende grad av turisme og påvirkning fra andre deler av verden, fikk vi importert fiskemetoder som var ukjent for befolkninga.

Den etiske siden ved fang og slipp er forkastelig ifølge Mattilsynet som har det faglige ansvar for dyrevelferd.

I ei tid hvor bestandene av atlantehavslaks er så sterkt redusert og reduseres år for år, burde det være en selvfølge at fang og slipp som vi vet har en stor risiko for laksedød, burde vært totalforbudt.

Det er uakseptabelt og umoralsk å leke med byttet som skal høstes.

Vitenskapelig råd for Lakseforvaltning

VRL har med sine årsrapporter vært enleverandør av biovitenskapelig kunnskap til myndighetene. De årlige konklusjoner har for det meste fortalt om nedgang i laksebestandene noe som også har vært tilfelle statistisk. Konsekvent er nedgang blitt begrunnet med overbeskatning. Tiltakene ble da adressert til spesielt garnfiskere i elv og sjø med krav om å redusere både redskapsbruk og fisketider. Her kan en lure på om det har vært et mål å marginalisere alle garnfiskere uten saklige argumenter. Når det ikke lenger var noen fiske med garn som skulle gi overbeskatning, opplever vi at nedgang i sjøoverlevelse er blitt et stort problem. Mange stilte spørsmål om ikke VRL kunne gjøre mer forskning for å avdekke andre muligheter for at det ble mindre laks i våre vassdrag. Dessverre var det vanskelig for de som satt med Tradisjonell Kunnskap å nå frem her.

Oppdrettsnæringas inntog i Norske fjorder

En naturlig konsekvens av å ta ned fisketrykket skulle bli en økning i bestandene, eller i det minste, utflating av nedgang i bestandene. Statistikkene her viser at nedgangen i laksebestandene fortsetter til tross for reduksjon i fisketrykket.

Det er i dette bildet at VRL sine egne forskningsresultater sammen med HI (Havforskningsinstituttet) sin forskning viser at lakselus er blitt den største årsaken til at vi får laksedød. Hvordan kan det gå an at myndighetene ikke så elefanten i rommet, ei fullstendig skruppelløs oppdrettsnæring som fikk carte blanche til å fylle anleggene med biomasser langt ut over det som var dyreetisk- og miljømessig bærekraftig forsvarlig.

Overvåkings- og forskningsgruppa i Tanavassdraget (OFG)

OFG er en del av Tanaavtalen. Gruppa har som mandat å utarbeide en årlig statusrapport for laksebestandene i Tanavassdraget.

I årsrapporten for 2024 fremkommer det at til tross for flere år med fredning, ble lakseoppgangen fra 2023 til 2024 halvert.

Statusrapport for 2024 fra OFG viser at klekking og produksjon av smolt i vassdraget tilsier at vi skal oppnå bærekraftige bestander under normale omstendigheter.

Dette skjer i ei tid hvor elv og fjord har vært fredet for fiske i flere år. Når da fredning ikke medfører økning i bestandene, er sjøoverlevelse et hovedproblem.

Tilbakekomst av ensjøvinterlaks er redusert fra 17% til 1,6%. Dette tilsier at vi er nødt til å lete etter årsaker til problemene i sjøen.

Her vet vi at VRL i sine årlige rapporter har vist til lakselus har vært den største enkeltårsaken til laksedød og manglende sjøoverlevelse. Dette viser også VRL sin matrise over ulike trusler i rapporten for 2024. Her bekrefter matrisen lakselusa sin negative innvirkning på laksebestandene. Overbeskatning er langt nede på skalaen her.

Strømmingskart fra HI viser at havstrømmene helt fra Sørøya i Vest-Finnmark driver langs hele kysten og inn i våre fjorder. Her møter utvandrende smolt og laks på den forurensing som ikke er brutt ned, men følger med havstrømmene til våre kyst- og fjordområder.

Laksefeller-lakseforvaltning uten empirisk forskning på konsekvenser

Det aller sikreste beviset på feilslått forvaltning, er at en innvaderende art, pukkellaksen har fått formere seg til antall som truer bestandene av atlantehavslaks.

For å bøte på ei feilslått forvaltning av atlantehavslaks, valgte KLD å bruke en udokumentert metode for å fange pukkellaks, laksefelle med vegger av aluminium og mekanisk separasjon av atlantehavslaks fra pukkellaks i fella. Alternative forslag foreslått av erfarne fiskere som hadde praktisert tradisjonell kunnskap om laksefiske i både elv og sjø ble fullstendig ignorert. Her er heller ikke empirisk forskning som kan bekrefte forsvarlighet av felle, bør vi forholde oss til føre var prinsippet. Her vet vi at TK med å la laksen få fritt leide til sine gyteplasser er veien å gå.

Det var betimelig å lese en kommentar fra en av forvalterne av Målselva hvor han forteller de ikke vil ha unødig trafikk ved laksetrappa. De forsøker etter beste evne å ikke forstyrre laksen som står i trappa. Dette er i tråd med den kultur som har vært ført i Tanavassdraget med at «Laksen trenger ro».

Laksen rødlistet for garnfiskere i Finnmark, men ikke for sports- og turistfiske

Det er et paradoks å måtte konstatere at ikke noen norske laksevasdrag og heller ingen sjølaksefiskeplasser som har ordinært fiske hvor der er fullrekrutterte bestander. Bestandene av atlantehavslaks er i løpet av de siste 60 år blitt redusert år for år helt til at vi ikke lenger hadde grunnlag for å praktisere et ordinært laksefiske i både sjø og elv. Det forunderlige er likevel Miljøministeren har innvilget tillatelse til begrenset fiske i forholdsvis mange elver i Norge. De som får utøve fisket er sports- og turistfiskere. Søknader fra lokale fiskere i Tanavassdraget om å få gjennomføre kontrollerte undervisningsopplegg for å ta vare på tradisjonelt laksefiske rettet mot ungdom ble avslått av MDIR. Hvorfor er det slik at laksen er rødlistet for den samiske befolkninga i Finnmark, mens turister og sportsfiskere i andre deler av landet får anledning til å beskatte laksen? Er den ikke rødlistet for disse? Denne praksis med ulik behandling av fiskegrupper er en splitt og hersk politikk som må karakteriseres som et forsøk på å utarme den elvesamiske- og sjøsamiske laksefiskekulturen. Sjølaksefiskerne som en rettighetsgruppe etter alders tids bruk, beskatter med sitt fiske blandete bestander fra alle vassdrag i Finnmark. Dette innebærer at de som forvalter elvefiske også må ta tilbørlig hensyn til at der skal være bestander som sjølaksefiskerne kan beskatte. Dette må gå foran turist og sportsfiske.

Forslag til vedtak:

Oppdrettsnæringa har stjålet laksenæringa fra de som har rett til å beskatte laksebestandene. Den må leveres tilbake til rettighetshaverne.

All den tid alle laksefiskere i elv og sjø må sitte på land uten inntekter for å vedlikeholde redskaper, bygninger, naust og kultur, er det også nødvendig for våre myndigheter å gjøre tiltak som uansett vil måtte komme om ikke vi skal utrydde de nordatlantiske laksestammene for godt.

Krav fra TF til våre myndigheter ved regjeringa er nå:

- Ingen nye oppdrettskonsesjoner for åpne anlegg til havs skal innvilges.
- De som er innvilget, men ikke realisert skal termineres og søknader om konsesjon til oppdrett arkiveres i skuffen som aldri mer skal åpnes.
- Alle åpne oppdrettsanlegg i Norge skal lukkes innen 30. Juni 2030. Dette vil ut fra erfaring i Canada, gi umiddelbare vekst for alle våre villaksbestander slik vi blant annet erfarer fra Canada hvor dette er i gang.
- Vi følger her det som er gjort i USA hvor åpne anlegg er lukket. I British Columbia i Canada er det satt frist til 30. Juni 2029 med å lukke åpne oppdrettsanlegg i sjøen.
- Myndighetene må sikre at laksen sine beiteområder er sikret mot fangst fra andre fiskere som bruker redskaper som fanger laks som bifangst. På samme måte som fiskefelt som inneholder undermåls fisk blir stengt for fiske, må laksen sine områder avstenges.
- Vi må få på plass et eget råd for TK. Dette rådet skal være en del av Tanaavtalen og levere kunnskapsgrunnlag til forvaltninga.
- Fang og slipp fisket i våre elver må avvikles middelbart for å eliminere tap av gytelaks i ei tid med meget begrensede ressurser. Vi kan ikke forsvare lek med fisk som skal brukes til menneskeføde.

- Norske myndigheter og Sametinget som en sentral aktør for flere av de grupper som har rett til å beskutte våre villaksbestander, må så snart som mulig, sette seg ned rundt samme bord. Her er målet å få en felles forståelse av problemer og utfordringer med forvaltninga av våre villaksstammer. Vi må her gjøre opp status for hvor vi befinner oss når det gjelder våre villaksbestander og ta tak i de problemer som er sterkt til hinder for å få til stabile laksebestander med høstbare overskudd.

Direktørens innstilling:

TF vedtar direktørens forslag til vedtak i saken.

Vedtaket sendes som kopi til Tana og Karasjok Kommuner. Det er først og fremst befolkninga her som rammes aller mest av fiskeforbudet med tap av verdifull tradisjonell kultur.

Forslag fra Olaf Trosten

Bakgrunn:

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) er svært bekymret for påvirkningen som åpne oppdrettsanlegg i sjø har på de nordatlantiske villaksbestandene. Villaksen utgjør et sentralt grunnlag for både tradisjonell næringsutøvelse og kultur, og dagens situasjon med stans i laksefiske i elv og sjø har store konsekvenser for rettighetshaverne, både økonomisk og kulturelt.

Erfaringer fra blant annet Canada og USA viser at lukking av åpne oppdrettsanlegg kan ha umiddelbar og positiv effekt på villaksbestandene. I British Columbia, Canada, er det satt en frist for lukking av åpne anlegg til 30. juni 2029. TF mener tilsvarende tiltak er nødvendige i Norge for å sikre villaksens overlevelse og gjenoppbygging.

Krav fra TF:

1. Det innføres et forbud mot nye oppdrettskonsesjoner for åpne anlegg.
2. Konsesjoner som er innvilget, men ikke realisert, termineres, og nye søknader om åpne anlegg avslås.
3. Alle åpne oppdrettsanlegg i Norge skal være lukket innen 30. juni 2030.
4. Myndighetene sikrer villaksens beiteområder mot fiske som medfører bifangst av laks, etter modell fra dagens stenging av fiskefelt med undermålsfisk.
5. TF anmoder om konsultasjoner etter samelovens §4-2 med Norske myndigheter og Sametinget, hvor et av kravene er å etablere et eget råd for TK om del av Tanaavtalen. Konsultasjonene skal ha som mål å oppnå en felles forståelse av utfordringene i forvaltningen av villaksstammene og iverksette nødvendige tiltak for sjøoverlevelse for å oppnå stabile bestander med høstbare overskudd.

Vedtak:

Forslag fra Olaf Trosten enstemmig vedtatt.

Sak 043/2025 Bruk av fiskefelle i Tanavassdraget. Anmodning om konsultasjoner med miljødirektoratet etter samelovens §4-2.

Fiskefeller reiser en del spørsmål som vi må får svar på fordi her er flere ubesvarte spørsmål. Ikke minst må det avklares på prinsipielt grunnlag hvilken rett KLD/MDIR har til å utøve fiske i Tanavassdraget?

I Tanaavtalen har partene i avtalen, det vil si den finske og den norske stat ansvar for å stoppe biologisk forurensing fra fremmede arter.

Dette må nødvendigvis ikke gjøres ved bruk av feller fordi det finnes andre muligheter.

Pukkellaksen har alltid først og fremst vært beskattet av sjølaksefiskere.

De har vært førstelinjeforsvaret mot pukkellaksen. Det som de ikke har fanget er gått videre til elvefiskere. Her har tradisjonelle stågarn og stengsler de redskapene som har vært mest vanlig.

Selv om arten er uønsket og svartlistet, er den likevel fullt mulig å utnytte forutsatt at den blir fanget så tidlig i sesongen, enten i sjøfasen eller i tidlig elvefase.

Usikkerheten med fella er at vi har lite empirisk forskning som kan si mer om hvilke konsekvenser som blir av fella. Det er et faktum at den blir stoppet mekanisk på sin vandring opp til sine gyteområder.

- Hvilken betydning har en tvungen stopp å si for laksens muligheter til å nå øvre deler av vassdraget.
- Hva skjer med nedvandrende fisk, for eksempel vinterstøing og sjørørret og laksesmolt?

Det vil og være naturlig at TF i fremtiden i mye større grad bruker retten til konsultasjoner og bruk av sameloven før nye tiltak og regler blir iverksatt. Dette betyr at vi kan legge premisser som bygger på TK.

Direktøren legger saken frem til drøfting i TF

Forslag til vedtak fra Olaf Trosten

Styret i TF anmoder Miljødirektoratet om å innlede konsultasjoner etter samelovens § 4-2 om uttak i Tanavassdraget. Konsultasjonene skal starte snarest og omfatte:

1. Rettigheter knyttet til etablering og drift av uttak av pukkellaks i Tanavassdraget.
2. Eierskap til fisk som fanges.
3. Metoder og omfang av uttak av pukkellaks.

Konsultasjonene skal igangsettes før evaluering av årets uttak og før planlegging av tiltak mot pukkellaks i 2027, med første innledende konsultasjon er rettet mot å fastsette struktur og prosess for videre konsultasjoner.

Vedtak:

Enstemmig vedtatt

Møtet hevet kl. 14.55

Berit Anni Grenserud Somby

Rune Aslaksen

